

ואנחנו לא באנו אליו בשענות על זה, כי ידענו, שהשירה של ביאליק, הניתנת לנו במדה ובמשקל, איננה סתורה הנקנית בשוק, ידענו גם, שבספריות אחרות קרו מקרים דוטים לאלה. משוררים רבים כתבו פסקו, כתבו מחדש ופסקו מחדש. זה אינו סימן לא לטובה ולא לרעה. כעבור מאה שנה, יבוא כותב תולדות ספרותנו החדשה ויתעכב על הופעה זו ויפרשה כרצונו וכהבנתו. אבל ביאליק הלא אתנו הוא. "בכנסת" פרסם שיר, "יהי חלקי עמכם" המשך ל"והיה מי האיש". כנראה מתהווה דבר-מה בנשמתו. אולי יקום ביום בהיר אחד ויפליא אותנו עוד פעם, כמו שהפליא אותנו זה פעמים רבות. ואפשר לא. אינני יודע דבר. ביאליק שותק, אשתוק גם אני.

והנה באים חבל מלהגים, טובלים עטם בכתב רבועים לכאר, למצוא את העלות הראשונות של השתיקה, מהפין אור על ההופעה, כיד ההרפוז הטובה עליהם. ביאליק שותק, "אין זאת כי" ... "לא, המעט עמוק יותר, הוא נוכח לשהוק..." וכולו וכולו. והדברים מתובלים בפ"פול דק ומתורדר של מדיק-שער ומטונגים במתק חבה מוויפת, מליצית ומלאה השתפכות נפש. ואין אנשים, אוהבים נאמנים אלה, השיש, כי נוגעים הם בדברים שאין לגעת בהם. כי סוף-סוף אסור להטט במתבואי נפש איה. יש מה הוכר טאקט אנושי, פשוט אלף-בית של יחס אים אל רעהו. אמת, ביאליק הוא קנין האומה, קנין כו"ג, אבל הסקר איננו, אשר כל יד מן תחוק תכזא ותמלטלהו כרצונה.

וצאו וראו: עוד מעט והרבו לכתוב על ביאליק השותק מאשר על ביאליק המשורר. את המשורר עזבה הבקורת העברית ביד הפוכליציסטים המושבעים, והם ממלאים את מלאכתם באמונה. זה כשלש או חמש שנים

הראשונות הנך מרגיש, כי כן-סתורה ובעל חוש לשוני דק לפניך. ירושתו הספרותית מצערה ומפוזרת פרוזים, פרוזים במאספים שונים. נשמתו קוראת אלינו מן הספרים ההם ומצפה לתקן ולפדות. כדאי הוא משורר כלרגו, שנקבע לו מדור בספרותנו הצעירה.

א. עפשטיין.

להג.

וכשאלו את השתקן למה
היא שותק — הוא שותק.
יחודה שפוינברי.

נהוג היה בספרות הצרפתית, שכל מתחיל חייב היה להודיע ולפרסם את הופעתו בעולם הספרותי ביצירה פיוטית כתובה כהרזיה. ויצאו פרוזאיקים מוחלטים כמופאס-ן וולא וחברו ספרו-שירים. לנו העברים אין עוד כראי-יציות ספרותיות, אך נדמה לי, שהן הולכות ונקלטות בשדה ספרותנו וכמוכן, שלא לטובה. בימים האחרונים נעשה למנהג קבוע לכל בכרי ישיאל להודיע לפני הקהל במאמר על שתי יקתו של ביאליק. דבר זה הוא מענין, מעציב גם מצחיק. יש לנו משורר זה, ג. ביאליק שמו, סבות שונות, והן אינן ידועות לא לו ולא לאחרים, ואפשר גם ביאליק איננו יכול לבררן לעצמו, הביאותו לידי זה, שהתחיל בשנים האחרונות למעט בהרפתת שירים. אפשר הוא כותב בביתו כהשאי לאתר חנות, ואין כרצונו לפרסם את ילדו רותן, ואפשר שאינו כותב מי יצא ויכתין אלה. סוף-סוף זה הוא ענין המשורר עצמו, נוכח גם, כי ביאליק לא היה מעולם פורה ביותר,

יעקב-שלוש קצנלנבוגן (יש"ק).

שני פנים לספרותנו: או עצבות הסתיו נסוכה עליה או שכולה זקנה ובינה, שכל חריף והכמה יתירה. האמן העברי, אך יצא מרחם אמו, מיד נעשה לעמקן ופילוסוף-ילדותו כתרופת והיה לפקת. השאלות והפרובלימות מכרסמות נשמתו. אם הלש האיש—וסת מתוך שירת-תיו על שפתיו, ואם נבור הוא—והתגבר על סתויותו והיה לחכם או מין. פויטט או ספיסטופל.

שירת גרויסמן לא ידענו ואהבת טרויסטמן רחקה ממנו: הכרך אכלנו. נלינו מאדמתנו ונהיה לאירופאים נמורים. ואירופה? כרך אחד גדול עם רבוא רבבות פכריות. ואירופאיוציה מהי? הריצה מן הכפר אל הכרך, מן השבע אל המכונה, מן האמונה העוורת והסתומה אל חוקי המיכניקה הבורחים והמוצקים, והגיעו ימים, שאף בשירה, בת האלהים" אנו שומעים את קצב המכונה ואת חריקת האופן. כרזל וברזל. ואם יש אשר הכרזל העדיה הלודה—חלודה זו עלתה גם בשירה. ולא עוד, אלא שגם במורח נתנה אירופה את עינה ותתחב בו את צינייה. גם ממורת-אריץ עולים כבר תיסרות העשן וגם משם כבר מנועים אלינו שריקה ותריקה ושחוק של מינות.

ועל הנשמה צוו לאמור: חיי בכך או בכך גם לנשמה תקקו חוקים. היא לא תאהב חוקים יודעת היא חוקיה שלה, של עצמה, ואינה מקבילת מרות ממי שהוא. מכאן המרגיות בין היחיד והכלל. מכאן המרגיות בפנימיותו של האדם עצמו. התנגדות עולמית של שני היסודות: החוק והרצון. וכאן

והפובליציסטיקה העברית מתנקשת בנפשה של שירת ביאליק. זהו עלבון, לא לביאליק, רק לבקורת שלנו. זאת היא עניות-רעת שאין כמות. ודאי שיש לכתוב על ביאליק, אין בספרותנו אף מאמר אחד אשר יקפוחו, אשר יצינו חי בשירתו, יראה לנו אפני הבעתו, ינפה את צרופיו, את הרוויו, את מבנה הרוויו, בתיו וסוגריו. אדרבה יבוא אחד המבקרים ויקח את ספר-השירים אל ביתו, יתחד עם הספר חדשים מספר, ואחר יודיע גם לנו את מהשבותיו ופרי מחקריו על משורר זה. כן הדוא עשה, למשל, סעגם-ביב בתקופתו הראשונה למשוררו האהוב עליו, לוויקטור חונו; כן הלא יעשה כל מבקר הנון.

אבל לא, אני המים מאד, דורש הני מן המבקר העברי, כי יתחד עם שירי המשורר חדשים מספר, כזאת לא יעשה אצלנו, אותנו למר דוד פרוישמן לכתוב בקורת, לאמור, לשייל בין טפות הנשם סבלו להרטיב את המעיל. אנו נכתוב איפוא על זה, שביאליק לא כתב, ולא נכתוב על זה, שביאליק כתב. ומוכן מאיליו, תימה זאת מענינת היא. המלאכה קלה אם גם אינה נקיה ביותר. לכתוב על שירי ביאליק אשר יצאו לאור והאונתים לפנינו קשה, כי על האדם הכותב להגיד דבר-מה, אבל לכתוב על שירי ביאליק אשר לא באו עוד לעולם אין לך קל מזה; אפשר להרבות להג כמים לים מכסים

ש. בהר"ה.

